

جمهوری اسلامی ایران
Islamic Republic of Iran

سازمان ملی استاندارد ایران
Iranian National Standardization Organization

استاندارد ملی ایران

۹۱۳۳

تجدید نظر اول

۱۳۹۴

**INSO
9133
1st.Revision
2016**

کاربرد استاندارد

**ایران - ایزو آی ای سی ۱۷۰۲۰ سال ۱۳۹۲
برای تأیید صلاحیت نهادهای بازرسی**

**Application of
INSO-ISO-IEC 17020:2013
for the Accreditation of Inspection Bodies**

ICS: 03.120.20

استاندارد ملی ایران شماره ۹۱۳۳ (تجدید نظر اول): ۱۳۹۴

سازمان ملی استاندارد ایران

تهران، ضلع جنوب غربی میدان ونک، خیابان ولیعصر، پلاک ۱۲۹۴

صندوق پستی: ۶۱۳۹-۱۴۱۵۵ تهران - ایران

تلفن: ۵-۸۸۸۷۹۴۶۱

دورنگار: ۸۰۸۸۸۷۰ و ۰۳۸۸۸۷۱

کرج - شهر صنعتی، میدان استاندارد

صندوق پستی: ۱۶۳-۳۱۵۸۵ کرج - ایران

تلفن: ۸-۳۲۸۰۶۰۳۱ (۰۲۶)

دورنگار: ۸۱۱۴۰۳۲۸ (۰۲۶)

رایانامه: standard@isiri.org.ir

وبگاه: <http://www.isiri.org>

Iranian National Standardization Organization (INSO)

No.1294 Valiasr Ave., South western corner of Vanak Sq., Tehran, Iran

P. O. Box: 14155-6139, Tehran, Iran

Tel: + 98 (21) 88879461-5

Fax: + 98 (21) 88887080, 88887103

Standard Square, Karaj, Iran

P.O. Box: 31585-163, Karaj, Iran

Tel: + 98 (26) 32806031-8

Fax: + 98 (26) 32808114

Email: standard@isiri.org.ir

Website: <http://www.isiri.org>

به نام خدا

آشنایی با سازمان ملی استاندارد ایران

سازمان ملی استاندارد ایران به موجب بند یک ماده ۳ قانون اصلاح قوانین و مقررات مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران، مصوب بهمن ماه ۱۳۷۱ تنها مرجع رسمی کشور است که وظیفه تعیین، تدوین و نشر استانداردهای ملی (رسمی) ایران را به عهده دارد.

تدوین استاندارد در حوزه‌های مختلف در کمیسیون‌های فنی مرکب از کارشناسان سازمان، صاحب‌نظران مراکز و مؤسسات علمی، پژوهشی، تولیدی و اقتصادی آگاه و مرتبط انجام می‌شود و کوششی همگام با مصالح ملی و با توجه به شرایط تولیدی، فناوری و تجاری است که از مشارکت آگاهانه و منصفانه صاحبان حق و نفع، شامل تولیدکنندگان، مصرف‌کنندگان، صادرکنندگان و واردکنندگان، مراکز علمی و تخصصی، نهادها، سازمان‌های دولتی و غیردولتی حاصل می‌شود. پیش‌نویس استانداردهای ملی ایران برای نظرخواهی به مراجع ذی‌نفع و اعضای کمیسیون‌های مربوط ارسال می‌شود و پس از دریافت نظرها و پیشنهادهای در کمیته ملی مرتبط با آن رشته طرح و در صورت تصویب، به عنوان استاندارد ملی (رسمی) ایران چاپ و منتشر می‌شود.

پیش‌نویس استانداردهایی که مؤسسات و سازمان‌های علاقه‌مند و ذی‌صلاح نیز با رعایت ضوابط تعیین شده تهیه می‌کنند در کمیته ملی طرح، بررسی و در صورت تصویب، به عنوان استاندارد ملی ایران چاپ و منتشر می‌شود. بدین ترتیب، استانداردهایی ملی تلقی می‌شود که بر اساس مقررات استاندارد ملی ایران شماره ۵ تدوین و در کمیته ملی استاندارد مربوط که در سازمان ملی استاندارد ایران تشکیل می‌شود به تصویب رسیده باشد.

سازمان ملی استاندارد ایران از اعضای اصلی سازمان بین‌المللی استاندارد (ISO)^۱، کمیسیون بین‌المللی الکتروتکنیک (IEC)^۲ و سازمان بین‌المللی اندازه‌شناسی قانونی (OIML)^۳ است و به عنوان تنها رابط^۴ کمیسیون کدکس غذایی (CAC)^۵ در کشور فعالیت می‌کند. در تدوین استانداردهای ملی ایران ضمن توجه به شرایط کلی و نیازمندی‌های خاص کشور، از آخرین پیشرفت‌های علمی، فنی و صنعتی جهان و استانداردهای بین‌المللی بهره‌گیری می‌شود.

سازمان ملی استاندارد ایران می‌تواند با رعایت موازین پیش‌بینی شده در قانون، برای حمایت از مصرف‌کنندگان، حفظ سلامت و ایمنی فردی و عمومی، حصول اطمینان از کیفیت محصولات و ملاحظات زیست‌محیطی و اقتصادی، اجرای بعضی از استانداردهای ملی ایران را برای محصولات تولیدی داخل کشور و/یا اقلام وارداتی، با تصویب شورای عالی استاندارد، اجباری کند. سازمان می‌تواند به منظور حفظ بازارهای بین‌المللی برای محصولات کشور، اجرای استاندارد کالاهای صادراتی و درجه‌بندی آن را اجباری کند. همچنین برای اطمینان بخشیدن به استفاده‌کنندگان از خدمات سازمان‌ها و مؤسسات فعال در زمینه مشاوره، آموزش، بازرسی، ممیزی و صدور گواهی سیستم‌های مدیریت کیفیت و مدیریت زیست‌محیطی، آزمایشگاه‌ها و مراکز واسنجی (کالیبراسیون) وسایل سنجش، سازمان ملی استاندارد این‌گونه سازمان‌ها و مؤسسات را بر اساس ضوابط نظام تأیید صلاحیت ایران ارزیابی می‌کند و در صورت احراز شرایط لازم، گواهینامه تأیید صلاحیت به آن‌ها اعطا و بر عملکرد آن‌ها نظارت می‌کند. ترویج دستگاه بین‌المللی یک‌گانه، واسنجی وسایل سنجش، تعیین عیار فلزات گرانبها و انجام تحقیقات کاربردی برای ارتقای سطح استانداردهای ملی ایران از دیگر وظایف این سازمان است.

-
- 1- International Organization for Standardization
  - 2- International Electrotechnical Commission
  - 3- International Organization for Legal Metrology (Organisation Internationale de Metrologie Legals)
  - 4- Contact point
  - 5- Codex Alimentarius Commission

کمیسیون فنی تدوین استاندارد

«کاربرد استاندارد ایران - ایزو آی ای سی ۱۷۰۲۰ سال ۱۳۹۲ برای تأیید صلاحیت نهادهای بازرسی»
(تجدید نظر اول)

رئیس

صوفی زاده، علیرضا
(دکترای مهندسی متالورژی)

سمت و/یا محل اشتغال:

شرکت پایش گستران پیشرو

دبیر

روح بخشان، سامان
(کارشناسی مهندسی مکانیک)

مرکز ملی تأیید صلاحیت ایران (NACI)

اعضاء (اسامی اعضا به ترتیب حروف الفبا)

احمدی طباطبایی، علی
(کارشناسی ارشد مهندسی برق)

شرکت بازرسی آساره پرداز پاسارگاد

ادریسی، شادی
(کارشناسی بیوشیمی)

مرکز ملی تأیید صلاحیت ایران (NACI)

باقری، مهناز
(کارشناسی ارشد شیمی)

مرکز ملی تأیید صلاحیت ایران (NACI)

بخشوده نیا، یاسر
(کارشناسی مهندسی شیمی)

شرکت آی اس تهران

پوراکبر، مجید
(کارشناسی مهندسی متالورژی)

شرکت بازرسی پویشگران کیفیت پارس

پور حسن، هادی
(کارشناسی مهندسی صنایع)

مرکز استاندارد دفاعی

پورزرگر، ایمان
(کارشناسی ارشد مدیریت)

شرکت مهندسیین مشاور آزمون فولاد

استاندارد ملی ایران شماره ۹۱۳۳ (تجدید نظر اول): ۱۳۹۴

شرکت جوش فرآیند کنترل	تازیکه، حمید (کارشناسی ارشد مهندسی متالورژی)
عضو مستقل	تجلی، سیامک (کارشناسی ارشد مهندسی صنایع)
پژوهشکده سیستم های پیشرفته صنعتی	جانعلی پور شهرانی، محمدرضا (کارشناسی ارشد فیزیک)
شرکت بازرسی آریا فولاد قرن	جلالی، بهنام (کارشناسی مهندسی مکانیک)
شرکت مهندسی صنعتی فهامه	جهانگیری، علی (کارشناسی مهندسی صنایع)
شرکت بازرسی فنی ناظران دقیق آرمان	جهانی، شهلا (کارشناسی مهندسی کشاورزی)
شرکت پایش گستران پیشرو	خوانچه زر، مانا (کارشناسی مهندسی شیمی)
کارشناس استاندارد- بازنشسته سازمان ملی استاندارد ایران	رایگان، زهرا (کارشناسی شیمی)
شرکت بازرسی آریا فولاد قرن	رحیمی، مهدی (کارشناسی مهندسی صنایع)
مرکز تحقیقات صنایع انفورماتیک	رضایی، رامین (کارشناسی ارشد مدیریت)
شرکت خدمات کیفیت آریا اس جی اس	رهی، حمید رضا (کارشناسی مهندسی طراحی فرآیندهای صنایع نفت)
شرکت خدمات بازرسی بین المللی بخرد	زادوریان، ادوارد (کارشناسی ارشد مدیریت اجرایی)
مرکز ملی تائید صلاحیت ایران (NACI)	سهیلی، ثریا (کارشناسی ارشد مدیریت دولتی)

شرکت بازرسی فنی ناظران دقیق آرمان	شه‌میری، ثمین (کارشناسی مدیریت صنعتی)
مرکز ملی تائید صلاحیت ایران (NACI)	صادقی میبیدی، شکوه خانم (کارشناسی بهداشت عمومی)
شرکت آتی سازان تاسیسات ایرانیان	صالحی، امید (کارشناسی مهندسی مکانیک)
شرکت بازرسی فنی فلات پژوهاک	صدیقی شیرازی، مریم (کارشناسی مدیریت صنعتی)
شرکت مشاوران پیشرو کیفیت جهان	عرفانیان تقوایی، علیرضا (کارشناسی شیمی کاربردی)
شرکت آی اس تهران	عسگری، نوشین (کارشناسی ارشد مهندسی صنایع)
پژوهشکده سیستم های پیشرفته صنعتی	غنی، سید شایان (کارشناسی ارشد MBA)
شرکت گاماراد	فردوس، سید آرش (کارشناسی مهندسی متالورژی)
شرکت آزما گستر نیما	کریم، حسن (کارشناسی مهندسی متالورژی)
مرکز تحقیقات صنایع انفورماتیک	کمالی، معصومه (کارشناسی ارشد مهندسی صنایع)
مرکز ملی تائید صلاحیت ایران (NACI)	گرامی، الهام (کارشناسی مهندسی نساجی)
شرکت مهندسی صنعتی فهامه	ملکی، علی (کارشناسی مهندسی برق)
شرکت خدمات کیفیت آریا اس جی اس	موسوی میر کلایی، معصومه (کارشناسی شیمی کاربردی)

شرکت بازرسی مهندسی و صنعتی ایران

مهرزادگان، الهه
(کارشناسی ارشد مهندسی صنایع)

شرکت بازرسی کیفیت و استاندارد ایران

نویانی، شیوا
(کارشناسی مهندسی صنایع)

شرکت مهندسی بین المللی فولاد تکنیک

یزدخواستی، مرتضی
(کارشناسی مهندسی مکانیک)

شرکت بازرسی زاگرس تطبیق کالا

یوسفی نیا، افشین
(کارشناسی مهندسی مکانیک)

سازمان ملی استاندارد ایران

ویراستار:
اوحدی، افشین
(کارشناسی ارشد مهندسی کشاورزی)

فهرست مندرجات

<u>صفحه</u>	<u>عنوان</u>
ط	پیش گفتار
ی	مقدمه
۱	۱ هدف و دامنه کاربرد
۱	۲ مراجع الزامی
۱	۳ اصطلاحات و تعاریف
۲	۴ کاربردهای استاندارد ایران- ایزو- آی ای سی ۱۷۰۲۰
۲	۱-۴ الزامات عمومی (بند ۴ استاندارد ایران- ایزو- آی ای سی ۱۷۰۲۰)
۳	۲-۴ الزامات ساختاری (بند ۵ استاندارد ایران- ایزو- آی ای سی ۱۷۰۲۰)
۴	۳-۴ الزامات منابع (بند ۶ استاندارد ایران- ایزو- آی ای سی ۱۷۰۲۰)
۱۱	۴-۴ الزامات فرآیندی (بند ۷ استاندارد ایران- ایزو- آی ای سی ۱۷۰۲۰)
۱۲	۵-۴ الزامات سیستم مدیریت (بند ۸ استاندارد ایران- ایزو- آی ای سی ۱۷۰۲۰)
۱۶	۶-۴ الزامات استقلال برای نهادهای بازرسی (پیوست "الف" استاندارد ایران- ایزو- آی ای سی ۱۷۰۲۰)
۱۷	کتاب نامه

پیش گفتار

استاندارد « کاربرد استاندارد ایران- ایزو آی ای سی ۱۷۰۲۰ برای تأیید صلاحیت نهادهای بازرسی » که نخستین بار در سال ۱۳۸۶ تدوین و منتشر شد، بر اساس پیشنهادهای دریافتی و بررسی و تأیید کمیسیون- های مربوط برای اولین بار مورد تجدیدنظر قرار گرفت و در یکصد و هفتاد و پنجمین اجلاسیه کمیته ملی استاندارد مدیریت کیفیت مورخ ۱۳۹۴/۱۰/۱۹ تصویب شد. اینک این استاندارد به استناد بند یک ماده ۳ قانون اصلاح قوانین و مقررات مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران، مصوب بهمن ماه ۱۳۷۱، به عنوان استاندارد ملی ایران منتشر می‌شود.

استانداردهای ملی ایران بر اساس استاندارد ملی ایران شماره ۵ (استانداردهای ملی ایران- ساختار و شیوه نگارش) تدوین می‌شوند. برای حفظ همگامی و هماهنگی با تحولات و پیشرفت‌های ملی و جهانی در زمینه صنایع، علوم و خدمات، استانداردهای ملی ایران در صورت لزوم تجدیدنظر خواهند شد و هر پیشنهادی که برای اصلاح و تکمیل این استانداردها ارائه شود، هنگام تجدیدنظر در کمیسیون فنی مربوط مورد توجه قرار خواهد گرفت. بنابراین، باید همواره از آخرین تجدیدنظر استانداردهای ملی ایران استفاده کرد. این استاندارد جایگزین استاندارد ملی ایران شماره ۹۱۳۳ : سال ۱۳۸۶ می‌شود. منبع و مأخذی که برای تهیه و تدوین این استاندارد مورد استفاده قرار گرفته به شرح زیر است:

ILAC P15:06/2014 Application of ISO/IEC 17020:2012 for the Accreditation of Inspection Bodies

مقدمه

این استاندارد در بر گیرنده ی اطلاعاتی در مورد کاربرد استاندارد ایران- ایزو- آی ای سی ۱۷۰۲۰ سال ۱۳۹۲ است. این استاندارد جهت استفاده نهاد تائید صلاحیت که نهادهای بازرسی را به منظور تائید صلاحیت ارزیابی می کند و هم چنین آن دسته از نهادهای بازرسی که در پی مدیریت عملکردهای خود برای برآورده کردن الزامات تائید صلاحیت هستند، به کار می آید.

واژه «باید»^۱ در این استاندارد برای نشان دادن مقرراتی است که اجباری محسوب شده و الزامات استاندارد ایران- ایزو- آی ای سی ۱۷۰۲۰ یا در برخی موارد الزامات عملکرد نهادهای تائید صلاحیت در استاندارد ایران- ایزو- آی ای سی ۱۷۰۱۱، را منعکس می سازد.

واژه «بهبتر است»^۲ در این استاندارد برای نشان دادن مقرراتی است که هرچند اجباری نیستند، اما اتحادیه بین المللی تایید صلاحیت آزمایشگاه ها و نهادهای بازرسی^۳ آن ها را به عنوان شیوه ای شناخته شده برای برآورده کردن الزامات ارائه می دهد. واژه ی «ممکن است»^۴ برای اشاره به موضوعاتی مورد استفاده قرار گرفته که مجاز شمرده می شوند. واژه ی «می تواند»^۵ برای اشاره به امکان یا توانایی به کار رفته است. آن دسته از نهادهای بازرسی که از راهنمایی های مشخص شده با واژه «بهبتر است» در این استاندارد پیروی نمی کنند، تنها در صورتی واجد شرایط تائید صلاحیت خواهند بود که بتوانند به نهاد تائید صلاحیت اثبات کنند که راهکارهایشان، الزامات بند مرتبط را در استاندارد ایران- ایزو- آی ای سی ۱۷۰۲۰ با روشی هم ارز یا بهتر برآورده می سازد.

طرح های بازرسی اختصاصی ممکن است الزامات تکمیلی را برای تائید صلاحیت مشخص کند. این استاندارد درصدد تعیین چنین الزامات یا نحوه استقرار آن ها نمی باشد.

به هنگام استفاده از استاندارد ایران- ایزو- آی ای سی ۱۷۰۲۰ و این استاندارد، بهتر است نهادهای تائید صلاحیت نه به الزامات درج شده در استاندارد ایران- ایزو- آی ای سی ۱۷۰۲۰ افزوده و نه چیزی از آن بکاهند. در هر صورت یادآور می شود که نهاد تائید صلاحیت باید کماکان الزامات استاندارد ایران- ایزو- آی ای سی ۱۷۰۱۱ را برآورده نماید.

-
- 1- Shall
  - 2- Should
  - 3- ILAC, International Laboratory Accreditation Cooperation
  - 4- May
  - 5- Can

کاربرد استاندارد ایران - ایزو آی ای سی ۱۷۰۲۰ سال ۱۳۹۲ برای تأیید صلاحیت نهادهای بازرسی

۱ هدف و دامنه کاربرد

هدف از تدوین این استاندارد ارایه یک مدرک کاربردی جهت تبیین و تشریح الزامات استاندارد ایران - ایزو - آی ای سی ۱۷۰۲۰ سال ۱۳۹۲ است. این استاندارد جهت استفاده نهاد تأیید صلاحیت که نهادهای بازرسی را به منظور تأیید صلاحیت ارزیابی می کند و هم چنین آن دسته از نهادهای بازرسی که در پی مدیریت عملکرد خود برای برآورده کردن الزامات تأیید صلاحیت هستند، به کار می آید.

۲ مراجع الزامی

در مراجع زیر ضوابطی وجود دارد که در متن این استاندارد به صورت الزامی به آن‌ها ارجاع داده شده است. بدین ترتیب، آن ضوابط جزئی از این استاندارد محسوب می‌شوند.

در صورتی که به مرجعی با ذکر تاریخ انتشار ارجاع داده شده باشد، اصلاحیه‌ها و تجدیدنظرهای بعدی آن برای این استاندارد الزام‌آور نیست. در مورد مراجعی که بدون ذکر تاریخ انتشار به آن‌ها ارجاع داده شده است، همواره آخرین تجدیدنظر و اصلاحیه‌های بعدی برای این استاندارد الزام‌آور است. استفاده از مراجع زیر برای کاربرد این استاندارد الزامی است:

۱-۲ استاندارد ایران - ایزو - آی ای سی ۱۷۰۰۰، ارزیابی انطباق - واژگان و اصول عمومی

۲-۲ استاندارد ایران - ایزو - آی ای سی ۱۷۰۱۱، ارزیابی انطباق - الزامات عمومی برای نهادهای تأیید صلاحیت که نهادهای ارزیابی انطباق را تأیید صلاحیت می کنند

۳-۲ استاندارد ایران - ایزو - آی ای سی ۱۷۰۲۰: سال ۱۳۹۲، ارزیابی انطباق - الزامات برای کارکرد انواع مختلف نهادهای بازرسی

۴-۲ استاندارد ایران ۱۲۹۶۴: سال ۱۳۸۹، راهنمای تعیین بازه های زمانی کالیبراسیون دستگاه های اندازه گیری

۳ اصطلاحات و تعاریف

در این استاندارد اصطلاحات و تعاریف ارایه شده در استاندارد ایران - ایزو - آی ای سی ۱۷۰۰۰ و استاندارد ایران - ایزو - آی ای سی ۱۷۰۲۰ به کار می رود.

ضمناً اصطلاح «تاسیسات» که در بند ۳-۱ استاندارد ایران - ایزو - آی ای سی ۱۷۰۲۰ به کار رفته است را می توان به این شکل تعریف کرد:

۳-۱-۱-۴ نهاد بازرسی بهتر است یک بیانیه مدون داشته باشد که بر تعهد به بی طرفی در انجام فعالیت های بازرسی، مدیریت تضاد منافع و اطمینان از عینیت در فعالیت های بازرسی تاکید کند. اقدامات صورت گرفته از سوی مدیریت ارشد بهتر است ناقض این بیانیه نباشد. (۴-۱-۵ الف)

۴-۱-۱-۴ یک راهکار برای مدیریت ارشد به منظور تاکید بر تعهد به بی طرفی خود، در دسترس عموم قرار دادن بیانیه ها و خط مشی های مرتبط است. (۴-۱-۵ ب)

۴-۲ الزامات ساختاری (بند ۵ استاندارد ایران- ایزو- آی ای سی ۱۷۰۲۰)

۴-۲-۱ الزامات اداری (زیربند ۵-۱ استاندارد ایران- ایزو- آی ای سی ۱۷۰۲۰)

۴-۱-۲-۴ نهاد بازرسی بهتر است فعالیت های خود را به وسیله تعیین زمینه کلی ، محدوده ی بازرسی (برای مثال: گروه ها / زیرگروه های محصولات ، فرآیندها ، خدمات یا تاسیسات) ، مرحله بازرسی (به یادآوری بند ۱ استاندارد ایران- ایزو- آی ای سی ۱۷۰۲۰ مراجعه شود) و هرگاه کاربرد دارد مقررات ، استانداردها یا مشخصاتی که در بر گیرنده ی الزامات هستند و بازرسی بر مبنای آن ها صورت خواهد گرفت، تشریح کند. (۵-۱-۳ الف)

۴-۱-۲-۴ سطح تمهیدات بهتر است با سطح و ماهیت مسئولیت هایی که ممکن است از کارکردهای نهاد بازرسی ناشی شود، متناسب باشد. (۵-۱-۴ الف)

۴-۲-۲ سازمان و مدیریت (زیربند ۵-۲ استاندارد ایران- ایزو- آی ای سی ۱۷۰۲۰)

۴-۲-۲-۴ اندازه، ساختار، ترکیب و مدیریت یک نهاد بازرسی، باید در مجموع برای عملکرد مطلوب در خصوص فعالیتهایی که نهاد بازرسی در آن دامنه شمول، تائید صلاحیت شده است متناسب باشد. (۵-۲-۲ الف)

۴-۲-۲-۴ «حفظ قابلیت انجام فعالیت های بازرسی» دلالت بر این دارد که نهاد بازرسی باید اقداماتی را انجام دهد تا اطلاعات خود را به شکل مناسب درباره پیشرفت های فنی و/یا قانونی ذیربط در خصوص فعالیت های خود حفظ نماید. (۵-۲-۲ ب)

۴-۲-۲-۴ نهادهای بازرسی باید قابلیت و صلاحیت خود را برای فعالیت های بازرسی که به ندرت^۱ انجام می دهند، حفظ نمایند (فعالیت هایی که معمولاً در فواصل بیشتر از یک سال انجام می شود). یک نهاد

بازرسی ممکن است قابلیت و صلاحیت خود را برای انجام این گونه فعالیت ها از طریق «بازرسی های تمرینی^۱» و/یا از طریق فعالیت های بازرسی انجام شده بر روی محصولات مشابه نشان دهد. (۵-۲-۲پ)

۴-۲-۲-۴ نهاد بازرسی باید نمودار سازمانی^۲ یا مدارکی که به وضوح نشان دهنده ی وظایف و حدود اختیارات کارکنان نهاد بازرسی هستند را به صورت روزآمد نگهداری نماید. جایگاه مدیر(ان) فنی و آن عضو مجموعه مدیریت که در بند ۸-۲-۳ استاندارد ایران- ایزو- آی ای سی ۱۷۰۲۰ به آن ارجاع شده است، بهتر است به وضوح در نمودار سازمانی یا سایر مدارک نشان داده شده باشد. (۵-۲-۳الف)

۴-۲-۲-۵ این موضوع ممکن است با ارایه ی اطلاعات کارکنانی که وظایف کاری را هم برای نهاد بازرسی و هم برای دیگر بخش ها و واحد ها انجام می دهند، مرتبط باشد. (۵-۲-۴الف)

۴-۲-۲-۶ برای اینکه افراد، «در اختیار» شمرده شوند، باید استخدام شده، یا به شکل دیگری دارای قرارداد باشند. این موضوع بهتر است از طریق ارایه مدارک حقوقی مانند فهرست بیمه کارکنان(و نه محدود به آن) توسط نهاد بازرسی به نهاد تایید صلاحیت اثبات شود. (۵-۲-۵الف)

۴-۲-۲-۷ به منظور اطمینان از این که فعالیت های بازرسی مطابق با استاندارد ایران- ایزو- آی ای سی ۱۷۰۲۰ انجام گرفته اند، مدیر/مدیران فنی و جانشین/جانشینان باید از شایستگی فنی لازم برای درک موضوعات مهم در اجرای فعالیت های بازرسی، برخوردار باشند. (۵-۲-۵ب)

۴-۲-۲-۸ در سازمانی که غیبت یک فرد کلیدی منجر به توقف کار می شود، الزام داشتن جانشینان کاربرد ندارد. اگر برای فرد کلیدی جانشین تعیین نشود، در غیاب این فرد امکان انجام کار به هیچ عنوان وجود ندارد. (۵-۲-۶الف)

۴-۲-۲-۹ رده های شغلی دست اندرکار در فعالیت های بازرسی، شامل بازرسان و سایر سمت هایی است که می توانند بر مدیریت، اجرا، ثبت یا گزارش دهی بازرسی ها اثرگذار باشند. (۵-۲-۷الف)

۴-۲-۲-۱۰ شرح شغل یا دیگر مدارک باید شامل جزئیات تفصیلی در خصوص وظایف، مسئولیت ها و اختیارات هر یک از رده های شغلی مندرج در بند ۴-۲-۲-۹ باشند. (۵-۲-۷ب)

۴-۳ الزامات منابع (بند ۶ استاندارد ایران- ایزو- آی ای سی ۱۷۰۲۰)

۴-۳-۱ کارکنان (زیربند ۶-۱ استاندارد ایران- ایزو- آی ای سی ۱۷۰۲۰)

۴-۳-۱-۱-۱ نهادهای بازرسی در موارد مقتضی باید الزامات شایستگی برای هر یک از فعالیت های بازرسی را طبق بند ۴-۲-۲-۱-۲ تعریف و مدون نمایند. (۶-۱-۱ الف)

۴-۳-۱-۲-۱ درخصوص «کارکنان دست اندرکار فعالیت های بازرسی»، به بند ۴-۲-۲-۹ مراجعه شود. (۶-۱-۱ ب)

۴-۳-۱-۳-۱ الزامات شایستگی علاوه بر نحوه به کاربردن روش های اجرایی فنی برای فعالیت هایی که انجام می شود، بهتر است شامل دانش سیستم مدیریت نهاد بازرسی و توانایی اجرای امور اداری نیز باشد. (۶-۱-۱ پ)

۴-۳-۱-۴ وقتی به قضاوت حرفه ای برای تعیین انطباق نیاز باشد، این موضوع باید در تعریف الزامات شایستگی در نظر گرفته شود. (۶-۱-۱ ت)

۴-۳-۱-۵ تمامی الزامات استاندارد ایران- ایزو- آی ای سی ۱۷۰۲۰ به طور یکسان در مورد کارکنان استخدامی و قراردادی صادق است. (۶-۱-۲ الف)

۴-۳-۱-۶ روش اجرایی تفویض اختیار رسمی به بازرسان بهتر است بیانگر جزئیات مرتبط مدون مانند فعالیت بازرسی تفویض شده، زمان آغاز اختیارات، هویت شخص مجری اختیارات و در موارد مقتضی تاریخ فسخ اختیارات، باشد. (۶-۱-۵ الف)

۴-۳-۱-۷ «دوره ی کارورزی» که در بخش «ب» از بند ۶-۱-۶ استاندارد ایران- ایزو- آی ای سی ۱۷۰۲۰ به آن اشاره شد، معمولاً شامل فعالیت ها در جایی است که بازرسی ها انجام می شوند. (۶-۱-۶ الف)

۴-۳-۱-۸ شناسایی نیازمندی های آموزشی برای هر فرد بهتر است در فواصل منظم صورت گیرد. این فواصل بهتر است برای اطمینان از برآورده شدن بخش «پ» از بند ۶-۱-۶ استاندارد ایران- ایزو- آی ای سی ۱۷۰۲۰ انتخاب شود. نتایج بازنگری های آموزشی، از جمله طرح هایی برای آموزش تکمیلی یا بیانیه ای مبنی بر عدم نیاز به آموزش تکمیلی، بهتر است مدون شوند. (۶-۱-۷ الف)

۴-۳-۱-۹ یکی از اهداف اصلی الزامات پایش این است که ابزاری برای اطمینان از انسجام و قابلیت اعتماد به پی آمد بازرسی ها شامل هرگونه قضاوت حرفه ای بر اساس معیارهای عمومی برای نهاد بازرسی فراهم کند. پایش ممکن است منجر به شناسایی نیازمندی های آموزشی اختصاصی یا لزوم بازنگری سیستم مدیریت نهاد بازرسی شود. (۶-۱-۸ الف)

۴-۳-۱-۱۰ برای «سایر کارکنان دست اندرکار در فعالیت های بازرسی»، به بند ۴-۲-۲-۹ مراجعه شود.
(۶-۱-۸ب)

۴-۳-۱-۱۱ قابل ذکر است که شواهد مربوط به این که بازرسی به طور مداوم در انجام کار خود از شایستگی برخوردار است، بهتر است توسط مجموعه ای از اطلاعات که در زیر می آید، اثبات شود:

- عملکرد رضایت بخش در بررسی ها و تصمیم گیری ها
- پی آمد مثبت بازنگری گزارشات، مصاحبه ها، بازرسی های شبیه سازی شده و سایر ارزیابی های عملکرد (به یادآوری بند ۶-۱-۸ استاندارد ایران- ایزو- آی ای سی ۱۷۰۲۰ مراجعه شود)
- پی آمد مثبت از ارزشیابی های جداگانه جهت تایید پی آمد بازرسی ها (این امر ممکن است در مواردی نظیر بازرسی مدارک و مستندات ساخت امکان پذیر و مناسب باشد).
- پی آمد مثبت از آموزش و کارورزی
- عدم وجود شکایات یا درخواست های رسیدگی مجدد برحق
- نتایج رضایت بخش از نظارت شهودی توسط یک نهاد دارای صلاحیت، مانند یک نهاد گواهی کننده اشخاص. (۶-۱-۹الف)

۴-۳-۱-۱۲ یک برنامه ی اثربخش برای نظارت بر بازرسان درمحل بازرسی، ممکن است الزامات موجود در بند های ۵-۲-۲ و ۶-۱-۳ استاندارد ایران- ایزو- آی ای سی ۱۷۰۲۰ را برآورده سازد. این برنامه بهتر است با در نظر گرفتن موارد زیر طراحی شود:

- مخاطرات و پیچیدگی های بازرسی
- نتایج حاصل از فعالیت های پایش های قبلی
- توسعه های فنی، رویه ای یا قانونی مرتبط با بازرسی ها.

دوره های تناوب نظارت های در محل به موضوعات فهرست شده در بالا بستگی دارد، اما بهتر است حداقل یک بار در طول دوره تجدید صلاحیت انجام شود، با این وجود به نکته کاربردی مندرج در بند ۴-۳-۱-۱۱ مراجعه شود. اگر سطح مخاطرات و پیچیدگی ها، یا نتایج به دست آمده از نظارت های قبلی، قابل ملاحظه باشد یا اگر تغییرات فنی، رویه ای یا قانونی رخ داده باشند، آنگاه بهتر است تناوب بیشتری (فواصل کمتری) در نظر گرفته شود. بسته به زمینه ها، انواع و گستره های بازرسی هایی که در محدوده اختیارات بازرسی قرار دارد، ممکن است به بیش از یک بار نظارت برای هر بازرسی نیاز باشد تا تمامی گستره شایستگی های مورد نیاز در حد کفایت پوشش داده شوند. هم

چنین ممکن است در صورت فقدان شواهدی دال بر تداوم عملکرد رضایت بخش، به نظارت های بیشتری در محل احتیاج باشد. (۶-۱-۹ب)

۴-۳-۱-۱۳ در زمینه هایی از بازرسی که نهاد بازرسی تنها دارای یک فرد واجد صلاحیت فنی است، انجام نظارت در محل به صورت داخلی امکان پذیر نیست. در این گونه موارد، نهاد بازرسی باید تمهیداتی را برای نظارت در محل توسط افراد خارج از نهاد در نظر بگیرد، مگر این که سایر شواهد پشتیبان کافی، دال بر این که بازرسی فعالیت های خود را به طور مستمر با شایستگی انجام می دهد، موجود باشد (به بند ۴-۳-۱-۱۱ مراجعه شود). (۶-۱-۹پ)

۴-۳-۱-۱۴ سوابق اختیارات بهتر است آن دسته از اصولی را که اختیارات بر طبق آن ها تفویض شده اند، در برگیرد. (برای مثال: نظارت در محل بازرسی ها). (۶-۱-۱۰الف)

۴-۳-۱-۱۵ شیوه های پاداش دهی که برای انجام بازرسی ها به شکل سریع (انجام بازرسی در مدت زمانی کمتر از حد معمول) ایجاد انگیزه می کنند امکان بالقوه تاثیر منفی بر کیفیت و پی آمد کار بازرسی را دارد. (۶-۱-۱۱الف)

۴-۳-۱-۱۶ خط مشی ها و روش های اجرایی بهتر است کارکنان نهاد بازرسی را در شناخت و مقابله با تهدیدات تجاری، مالی و دیگر تهدیدات یا انگیزه هایی که می تواند بی طرفی آن ها را تحت تاثیر قرار دهد - چه از درون نهاد بازرسی نشات گرفته باشد و چه از خارج آن - یاری نماید. این گونه روش های اجرایی بهتر است نشان دهنده ی این مطلب باشند که هرگونه تضاد منافع تشخیص داده شده توسط کارکنان نهاد بازرسی، چگونه گزارش دهی و ثبت می شود. با این وجود در نظر داشته باشید که گرچه انتظارات برای درستکاری بازرسی را می توان از طریق خط مشی ها و روش های اجرایی ابلاغ کرد، لیکن وجود چنین مدارکی ممکن است بیانگر وجود درستکاری و بی طرفی مورد نیاز این بند نباشد. (۶-۱-۱۲الف)

۴-۳-۲ تسهیلات و تجهیزات (زیربند ۶-۲ استاندارد ایران - ایزو - آی ای سی ۱۷۰۲۰)

۴-۳-۲-۱ تجهیزات مورد نیاز برای انجام بازرسی به روشی ایمن، ممکن است برای مثال شامل تجهیزات حفاظت شخصی و داربست بندی باشد. (۶-۲-۱الف)

۴-۳-۲-۲ اگر شرایط محیطی کنترل شده، برای مثال برای عملکرد درست بازرسی مورد نیاز باشد، نهاد بازرسی باید این شرایط را پایش و نتایج را ثبت نماید. اگر شرایط، خارج از حدود قابل قبول برای بازرسی

باشد، نهاد بازرسی باید اقدام انجام شده را ثبت نماید. به بند ۷-۴ استاندارد ایران- ایزو- آی ای سی ۱۷۰۲۰ مراجعه شود. (۶-۲-۳ الف)

۴-۳-۲-۳-۴ تداوم مناسب بودن ممکن است با انجام بازرسی چشمی، بررسی های عملکردی و/یا کالیبراسیون مجدد برقرار بماند. این الزامات به ویژه در ارتباط با تجهیزاتی است که از کنترل مستقیم نهاد بازرسی خارج شده اند. (۶-۲-۳ ب)

۴-۳-۲-۴ به منظور امکان ردیابی اجزای تعویض شده، ممکن است شناسایی منحصر بفرد یک جزء از تجهیزات، مناسب باشد حتی وقتی تنها یک جزء وجود داشته باشد. (۶-۲-۴ الف)

۴-۳-۲-۵ هنگامی که شرایط کنترل شده ی محیطی نیاز باشد، تجهیزات به کار گرفته شده برای پایش چنین شرایطی بهتر است همانند تجهیزاتی در نظر گرفته شوند که بر نتیجه ی بازرسی تاثیر عمده دارند. (۶-۲-۴ ب)

۴-۳-۲-۶ در صورت لزوم (به طور معمول برای تجهیزات ذکر شده در بند ۶-۲-۶ استاندارد ایران- ایزو- آی ای سی ۱۷۰۲۰) مشخصات باید شامل درستی و گستره اندازه گیری مورد نیاز باشد. (۶-۲-۴ پ)

۴-۳-۲-۷ توجیه تجهیزات کالیبره نشده ای (تجهیزاتی که کالیبره نمی شوند) که بر پی آمد بازرسی تاثیر عمده ای دارند، بهتر است ثبت شود (به بند ۶-۲-۴ استاندارد ایران- ایزو- آی ای سی ۱۷۰۲۰ رجوع کنید). (۶-۲-۴ الف)

۴-۳-۲-۸ راهنمایی هایی برای چگونگی تعیین فواصل زمانی کالیبراسیون در استاندارد ایران ۱۲۹۶۴^۱ وجود دارد. (۶-۲-۴ ب)

۴-۳-۲-۹ بر اساس مدرک ILAC P10، می توان تجهیزاتی را که برای اندازه گیری به کار می روند به شکل داخلی^۲ کالیبره کرد. این یک الزام برای نهادهای تائید صلاحیت است که خط مشی ای داشته باشند تا اطمینان حاصل کنند خدمات کالیبراسیون داخلی بر اساس معیارهای مربوط به قابلیت ردیابی اندازه شناسی^۳ در استاندارد ایران- ایزو- آی ای سی ۱۷۰۲۵ انجام می شود. (۶-۲-۴ الف)

۱- استاندارد ایران ۱۲۹۶۴ معادل مدرک ILAC G24 و OIML D10 است.

2- In-house calibration

3- Metrological traceability

۴-۳-۲-۱۰ طبق مدرک ILAC P10 راه های پیشنهاد شده برای نهادهای ارزیابی انطباق که به دنبال خدمات بیرونی کالیبراسیون برای تجهیزات خود هستند، در زیربخش ۱ و ۲ بخش ۲ در مدرک ILAC P10 درج شده است. با این وجود اگر بنا به هر دلیل موجهی امکان پیروی از این دو راه وجود نداشته باشد، آن گاه استفاده از راه های 3a و 3b بخش ۲ از مدرک ILAC P10 قابل قبول است. این یک الزام برای نهادهای تائید صلاحیت است که خط مشی ای داشته باشند تا اطمینان حاصل کند خدمات کالیبراسیون بیرونی با معیارهای مربوط به قابلیت ردیابی اندازه شناسی در استاندارد ایران- ایزو-آی ای سی ۱۷۰۲۵ انطباق دارند. (۶-۲-۷ب)

۴-۳-۲-۱۱ هرگاه قابلیت ردیابی به استانداردهای اندازه گیری ملی یا بین المللی عملی نباشد، شرکت در برنامه های مقایسه ای مرتبط یا آزمون های مهارت، یکی از نمونه های چگونگی به دست آوردن شواهدی از همبستگی یا درستی نتایج بازرسی است. (۶-۲-۷پ)

۴-۳-۲-۱۲ هنگامی که نهادهای بازرسی از استانداردهای اندازه گیری مرجع برای کالیبره کردن ابزار کاری استفاده می کنند، این استانداردهای اندازه گیری مرجع بهتر است دارای درجه درستی بالاتری نسبت به ابزار کاری که کالیبره می شوند، باشند. (۶-۲-۸الف)

۴-۳-۲-۱۳ هرگاه تجهیزات، مابین کالیبراسیون های مجدد منظم، تحت بررسی های حین خدمت قرار می گیرند، ماهیت این بررسی ها، تناوب و معیارهای پذیرش بهتر است تعریف شود. (۶-۲-۹الف)

۴-۳-۲-۱۴ اطلاعات ارائه شده در بندهای ۴-۳-۲-۹، ۴-۳-۲-۱۰ و ۴-۳-۲-۱۱ برای برنامه های کالیبراسیون تجهیزات و همچنین برای برنامه های کالیبراسیون مواد مرجع معتبر است. (۶-۲-۱۰الف)

۴-۳-۲-۱۵ هرگاه نهاد بازرسی، تامین کنندگانی را برای انجام فعالیت هایی مانند ثبت سفارش، بایگانی، ارائه ی خدمات کمکی در طول بازرسی، ویرایش گزارشات بازرسی یا خدمات کالیبراسیون که شامل اجرای بخشی از بازرسی نبوده اما با پی آمد فعالیت های بازرسی ارتباط دارند، به کار می گیرد چنین فعالیت هایی توسط واژه «خدمات» که در این بند به کار رفته است پوشش داده می شوند. (۶-۲-۱۱الف)

۴-۳-۲-۱۶ روش اجرایی تصدیق بهتر است متضمن این امر باشد که تا زمانی که مطابقت کالاها و خدمات دریافتی بر اساس مشخصات مورد نظر تصدیق نشده، این کالاها و خدمات مورد استفاده قرار نگیرد. (۶-۲-۱۱ب)

۴-۳-۲-۱۷ عواملی که بهتر است در حفاظت از یکپارچگی و امنیت داده ها در نظر گرفته شوند عبارتند از:

- تهیه نسخه پشتیبان و تناوب های آن
- اثربخشی در زمینه ی بازیابی داده ها از نسخه های پشتیبان
- محافظت در برابر ویروس ها
- محافظت از گذرواژه

(۱۳-۲-۶الف)

۳-۳-۴ واگذاری کار به پیمانکار فرعی (زیربند ۶-۳ استاندارد ایران- ایزو- آی ای سی ۱۷۰۲۰)

۳-۳-۴-۱ فعالیت های بازرسی می تواند با فعالیت های آزمون و گواهی کردن در جایی که ویژگی های مشترک دارند، همپوشانی داشته باشد (به مقدمه ی استاندارد ایران- ایزو- آی ای سی ۱۷۰۲۰ مراجعه شود). به عنوان مثال بررسی یک محصول و آزمون همان محصول هر دو می توانند به عنوان مبنایی برای مشخص کردن انطباق در یک فرآیند بازرسی محسوب شوند. لازم به ذکر است که استاندارد ایران- ایزو- آی ای سی ۱۷۰۲۰ الزامات نهادهای بازرسی را تعیین کرده است، در حالی که استاندارد مرتبط برای به کارگیری توسط آزمایشگاه، استاندارد ایران- ایزو- آی ای سی ۱۷۰۲۵ یا استاندارد ایران- ایزو ۱۵۱۸۹ است. (۱۳-۳-۶الف)

۳-۳-۴-۲ طبق تعریف (بند ۳-۱ استاندارد ایران- ایزو- آی ای سی ۱۷۰۱۱) تأیید صلاحیت به وظایف ارزیابی انطباقی که نهاد بازرسی شایستگی خود را برای اجرای آنها اثبات کرده است، محدود می شود. در نتیجه در صورتی که نهاد بازرسی از شایستگی و یا منابع مورد نیاز برخوردار نباشد، تأیید صلاحیت در زمینه فعالیت های درج شده در ردیف چهارم یادآوری ۱ این بند استاندارد ایران- ایزو- آی ای سی ۱۷۰۲۰ نمی تواند اعطا شود. با این حال وظیفه ی ارزیابی و تفسیر نتایج این گونه فعالیت ها با هدف تعیین انطباق، ممکن است در صورت اثبات شایستگی کافی برای انجام این فعالیتها، در دامنه شمول تأیید صلاحیت گنجانده شود. (۱۳-۳-۶ب)

۳-۳-۴-۳ در یادآوری ۲ از تعریف «بازرسی» در بند ۳-۱ استاندارد ایران- ایزو- آی ای سی ۱۷۰۲۰ اشاره شده است که در برخی موارد، بازرسی ممکن است فقط محدود به بررسی باشد بدون اینکه متعاقب آن، تعیین انطباق انجام شود. در این گونه موارد مادامی که هیچ گونه تعیین انطباقی در کار نیست، بند ۳-۳-۶ استاندارد ایران- ایزو- آی ای سی ۱۷۰۲۰ کاربرد ندارد. (۱۳-۳-۶الف)

۴-۳-۳-۴ اگر ارزشیابی شایستگی پیمانکار فرعی تا حدی یا به طور کامل بر اساس تأیید صلاحیت آن باشد، نهاد بازرسی باید اطمینان حاصل کند که دامنه شمول تأیید صلاحیت پیمانکار فرعی، فعالیت های برون سپاری شده را پوشش می دهد. (۴-۳-۶ الف)

۴-۴ الزامات فرآیندی (بند ۷ استاندارد ایران- ایزو- آی ای سی ۱۷۰۲۰)

۴-۴-۱ روش ها و روش های اجرایی بازرسی (زیربند ۷-۱ استاندارد ایران- ایزو- آی ای سی ۱۷۰۲۰)

۴-۴-۱-۱ سیستم کنترل قرارداد یا سفارش کار در موارد مقتضی بهتر است که اطمینان دهد:

- شرایط قرارداد توافق شده باشد.

- شایستگی کارکنان کافی باشد.

- هر گونه الزامات قانونی مشخص شده باشد.

- الزامات ایمنی مشخص شده باشد.

- حدود هرگونه ترتیبات مورد نیاز برون سپاری مشخص شده باشد.

در مورد درخواست های کار معمول یا تکراری، بازنگری قرارداد ممکن است به ملاحظات زمانی و منابع انسانی محدود شود. در این گونه موارد، پذیرش قرارداد امضا شده توسط شخص دارای اختیار مربوطه، یک سابقه قابل قبول شمرده می شود. (۷-۱-۵ الف)

۴-۴-۱-۲ در شرایطی که سفارش های کار شفاهی قابل قبول هستند، نهاد بازرسی باید یک سابقه از تمامی درخواست ها و دستورالعمل هایی که به صورت شفاهی دریافت شده اند را نگهداری نماید. در موارد مقتضی تاریخهای مربوطه و هویت نماینده کارفرما بهتر است ثبت گردد. (۷-۱-۵ ب)

۴-۴-۱-۳ سیستم کنترل قرارداد یا سفارش کار بهتر است اطمینان دهد که یک برداشت واضح و قابل اثبات میان نهاد بازرسی و کارفرمایان وی در مورد دامنه شمول کار بازرسی که توسط نهاد بازرسی انجام می گیرد، وجود دارد. (۷-۱-۵ پ)

۴-۴-۱-۴ اطلاعاتی که در بند ۷-۱-۶ استاندارد ایران- ایزو- آی ای سی ۱۷۰۲۰ به آن اشاره شده، اطلاعاتی نیست که توسط پیمانکار فرعی ارائه می شود، بلکه اطلاعاتی است که از دیگر طرف ها مانند

مراجع قانونی یا کارفرمای نهاد بازرسی دریافت می شود. این اطلاعات ممکن است در بر گیرنده ی داده های پیش زمینه ای^۱ برای فعالیت بازرسی بوده لیکن شامل نتایج فعالیت بازرسی نیست. (۷-۱-۶الف)

۲-۴-۴ سوابق بازرسی (زیربند ۷-۳ استاندارد ایران- ایزو- آی ای سی ۱۷۰۲۰)

۱-۲-۴-۴ سوابق بهتر است نشان دهنده ی این مطلب باشند که کدام اقلام خاص از تجهیزات - که دارای تاثیر عمده بر نتیجه ی بازرسی است- در هر یک از فعالیت های بازرسی استفاده شده است. (۷-۳-۱الف)

۳-۴-۴ گزارش های بازرسی و گواهینامه های بازرسی (زیربند ۷-۴ استاندارد ایران- ایزو- آی ای سی ۱۷۰۲۰)

۱-۳-۴-۴ ILAC P8 ، نهادهای تائید صلاحیت را به مشخص کردن قوانین استفاده از نمادهای تائید صلاحیت در گزارش ها و گواهینامه ها ملزم می کند. شایان ذکر است که این قوانین برای گزارش ها و گواهینامه های ارجاع شده^۲ - گزارش ها و گواهینامه هایی که به تائید صلاحیت ارجاع می دهند - باید در بر گیرنده ی الزاماتی باشد که نهادهای بازرسی را در موارد زیر مشمول سلب ادعای شفاف نماید:

- هنگامی که برای خدمات/آزمون های درج شده در گزارشها و گواهینامه های ذکر شده، تائید صلاحیت نشده اند (به متن کامل در بخش 8.1 از مدرک ILAC P8 رجوع کنید)

- هنگامی که گزارش ها و گواهینامه ها، حاوی نتایج به دست آمده از پیمانکاران فاقد تائید صلاحیت بوده و یا بر اساس این گونه نتایج تهیه شده باشند (به متن کامل در بخش 9.3 از مدرک ILAC P8 مراجعه شود) (۷-۴-۲الف)

یادآوری- دستورالعمل استفاده از گواهینامه و نماد تائید صلاحیت به شماره مدرک NACI-W01 در مرکز ملی تائید صلاحیت ایران تهیه و در پایگاه اطلاع رسانی www.NACI.ir قابل دریافت است.

۲-۳-۴-۴ تعیین روش بازرسی در گزارش و/ یا گواهینامه ی بازرسی هنگامی که این اطلاعات مؤید تفسیر مناسبی از نتایج بازرسی باشند، ممکن است مفید باشد. (۷-۴-۴الف)

۵-۴ الزامات سیستم مدیریت (بند ۸ استاندارد ایران- ایزو- آی ای سی ۱۷۰۲۰)

۱-۵-۴ گزینه ها (زیربند ۸-۱ استاندارد ایران- ایزو- آی ای سی ۱۷۰۲۰)

1-Background data

2-Endorsed reports and certificates

۴-۵-۱-۱ اگر یک نهاد بازرسی ادعای مطابقت با گزینه ی «ب» را داشته باشد، لازم است اثبات نماید که یک سیستم مدیریت مطابق با استاندارد ایزو ۹۰۰۱ را استقرار داده است و این سیستم مدیریت قادر به پشتیبانی دائمی برای برآورده سازی الزامات استاندارد ایران- ایزو- آی ای سی ۱۷۰۲۰ می باشد. نهاد تأیید صلاحیت باید این ادعاهای نهاد بازرسی را تصدیق نماید لیکن سیستم مدیریت را مطابق با استاندارد ایزو ۹۰۰۱ ارزیابی (یا ممیزی) نمی کند. حدود مورد نیاز تصدیق به شواهد ارائه شده بستگی دارد. اگر سیستم مدیریت بوسیله یک نهاد گواهی کننده تأیید صلاحیت شده، گواهی شده باشد، همچنان لازم است نهاد تأیید صلاحیت، انطباق با بند ۸-۱-۳ استاندارد ایران- ایزو- آی ای سی ۱۷۰۲۰ را تصدیق نماید بدون آن که ارزیابی (یا ممیزی) بر اساس بندهای ۸-۲ الی ۸-۸ استاندارد ایران- ایزو- آی ای سی ۱۷۰۲۰ انجام شود. اگر فرآیند تصدیق منجر به شناسایی عدم انطباق هایی شود، این عدم انطباق ها بهتر است طبق بند ۸-۱-۳ استاندارد ایران- ایزو- آی ای سی ۱۷۰۲۰ گزارش شود. (۸-۱-۳الف)

۴-۵-۱-۲ در جایی که سیستم مدیریت مطابق با استاندارد ایزو ۹۰۰۱ برای یک شخصیت حقوقی که درگیر فعالیت هایی علاوه بر بازرسی است، استقرار داده شده باشد، سیستم باید همواره فعالیت های نهاد بازرسی را به طور مناسب پوشش دهد. (۸-۱-۳ب)

۴-۵-۱-۳ گزینه ی «ب»، سیستم مدیریت نهاد بازرسی را ملزم به گواهی شدن بر اساس استاندارد ایزو ۹۰۰۱ نمی کند. هرچند به هنگام تعیین حدود ارزیابی مورد نیاز، نهاد تأیید صلاحیت بهتر است توجه داشته باشد که نهاد بازرسی توسط یک نهاد گواهی کننده بر اساس استاندارد ایزو ۹۰۰۱ گواهی شده باشد. البته نهاد گواهی کننده می بایست توسط یک نهاد تأیید صلاحیت که ترتیبات چندجانبه مجمع بین المللی تأیید صلاحیت^۱ یا ترتیبات چندجانبه منطقه ای^۲ را برای گواهی کردن سیستمهای مدیریت امضا کرده است، تأیید صلاحیت شده باشد. (۸-۱-۳پ)

۴-۵-۲ مستندات سیستم مدیریت / گزینه ی «الف» (زیربند ۸-۲ استاندارد ایران- ایزو- آی ای سی ۱۷۰۲۰)

۴-۵-۱-۲ به منظور دسترسی آسان توصیه می شود که نهاد بازرسی مشخص نماید الزامات استاندارد ایران- ایزو- آی ای سی ۱۷۰۲۰ در چه جایی ارجاع داده شده اند. به عنوان مثال از طریق یک جدول ارجاع متناظر^۳. (۸-۲-۴الف)

۴-۵-۳ کنترل سوابق / گزینه ی «الف» (زیربند ۸-۴ استاندارد ایران- ایزو- آی ای سی ۱۷۰۲۰)

1-IAF MLA
2-Regional MLA
3-Cross reference table

۴-۵-۳-۱ این الزام به این معناست که تمامی سوابق مورد نیاز برای اثبات انطباق با الزامات استاندارد، باید ایجاد و حفظ شوند. (۸-۴-الف)

۴-۵-۳-۲ در مواردی که مٌهرها یا مجوزهای الکترونیکی برای تاییدیه‌ها مورد استفاده قرار می‌گیرند، دسترسی به رسانه یا مٌهر الکترونیک بهتر است ایمن و تحت کنترل باشد. (۸-۴-ب)

۴-۵-۴ بازنگری مدیریت/گزینه ی «الف» (زیربند ۸-۵ استاندارد ایران- ایزو- آی ای سی ۱۷۰۲۰)

۴-۵-۴-۱ بازنگری فرآیند شناسایی مخاطرات بی طرفی و جمع بندی نتایج آن (بندهای ۴-۱-۳ و ۴-۱-۴ استاندارد ایران- ایزو- آی ای سی ۱۷۰۲۰) بهتر است بخشی از بازنگری سالانه ی مدیریت باشد (۸-۵-الف).

۴-۵-۴-۲ بازنگری مدیریت بهتر است اطلاعات مربوط به کفایت منابع انسانی و تجهیزات موجود، حجم کار طرح ریزی شده و نیاز به آموزش کارکنان فعلی و جدید را در نظر بگیرد. (۸-۵-ب)

۴-۵-۴-۳ بازنگری مدیریت بهتر است حاوی بازنگری اثربخشی سیستم های استقرار یافته برای اطمینان از کفایت شایستگی کارکنان باشد. (۸-۵-پ)

۴-۵-۵ ممیزی داخلی / گزینه ی «الف» (زیربند ۸-۶ استاندارد ایران- ایزو- آی ای سی ۱۷۰۲۰)

۴-۵-۵-۱ نهاد بازرسی باید از این که تمامی الزامات استاندارد ایران- ایزو- آی ای سی ۱۷۰۲۰ توسط برنامه ی ممیزی داخلی در طول دوره تجدید صلاحیت پوشش داده شده اند، اطمینان حاصل نماید. الزاماتی که پوشش داده می شوند باید برای تمامی زمینه های بازرسی و تمامی محل هایی که فعالیت های کلیدی انجام می گیرد، در نظر گرفته شوند (به مدرک IAF/ILAC A5 مراجعه شود).

نهاد بازرسی باید انتخاب دوره های تناوب ممیزی برای انواع مختلف الزامات، زمینه های بازرسی و محل هایی که فعالیت های کلیدی در آن انجام می گیرد را توجیه کند. این توجیه ممکن است بر اساس ملاحظات زیر صورت گیرد:

- بحرانی بودن
- بلوغ
- عملکردهای پیشین
- تغییرات سازمانی

- تغییرات رویه ای

- کارآیی سیستم برای انتقال تجربه میان سایت های مختلف عملیاتی و میان زمینه های مختلف
عملیات (۸-۶-۴الف)

۴-۵-۵-۲ کارکنان شایسته برون سازمانی دارای قرارداد ممکن است ممیزی های داخلی را انجام دهند.
(۸-۶-۵الف)

۴-۵-۶ اقدامات پیشگیرانه / گزینه ی «الف» (زیربند ۸-۸ استاندارد ایران - ایزو- آی ای سی ۱۷۰۲۰)

۴-۵-۶-۱ اقدامات پیشگیرانه طی یک فرآیند پیش بینانه^۱ جهت شناسایی عدم انطباق های بالقوه و
فرصتهایی برای بهبود انجام می شود به جای اینکه به عنوان واکنشی به شناسایی عدم انطباق ها، مشکلات
یا شکایات باشد. (۸-۸-۱الف)

۴-۶ الزامات استقلال برای نهادهای بازرسی (پیوست الف استاندارد ایران- ایزو- آی ای سی ۱۷۰۲۰)

۴-۶-۱ در قسمت الف-۱ و الف-۲ از پیوست الف استاندارد ایران- ایزو- آی ای سی ۱۷۰۲۰ به عبارت «موردهای بازرسی شده» در مورد نهادهای بازرسی نوع «الف» و نوع «ب» اشاره شده است. در بخش «ب» قسمت الف-۱ آمده است «به ویژه آن ها نباید طراحی، تولید، تامین، نصب، خرید، مالکیت، استفاده یا نگهداری موردهای بازرسی شده را به عهده گیرند.» در بخش «پ» قسمت الف-۲ آمده است «به ویژه آن ها نباید طراحی، تولید، تامین، نصب، خرید، مالکیت، استفاده یا نگهداری موردهای بازرسی شده را به عهده گیرند.» مرجع ضمیر «آن ها» در جملات فوق به نهاد بازرسی مورد نظر و کارکنانش برمی گردد. منظور از موردها در اینجا مواردی است که در گواهینامه/پیوست اعطا شده توسط نهاد تأیید صلاحیت با توجه به دامنه شمول تأیید صلاحیت شده نهاد بازرسی مشخص شده است. (به عنوان مثال مخازن تحت فشار)

۴-۶-۲ ذیل بخش «ت» از قسمت الف-۱ استاندارد ایران- ایزو- آی ای سی ۱۷۰۲۰ به ارتباط میان شخصیت های حقوقی جداگانه ای که طراحی، تولید، تامین، نصب، خرید، نگهداری، مالکیت، استفاده یا نگهداری موردهای بازرسی شده را به عهده دارند، اشاره شده است. این گونه ارتباطات شامل مالکان دارای مالکیت مشترک و نمایندگان این مالکان در هیئت مدیره ها یا مانند آنها می شود. اگر افراد دست اندرکار، امکان تاثیر گذاشتن بر پیامد بازرسی را نداشته باشند، این ارتباطات قابل قبول هستند. امکان تحت تاثیر قراردادن پیامد یک بازرسی به ویژه زمانی وجود دارد که فرد توانایی یکی از موارد زیر را داشته باشد:

- تاثیرگذاری بر انتخاب بازرسان برای انتصابات خاص یا مشتریان ویژه

- تاثیرگذاری بر تصمیم گیری در مورد تایید انطباق در حیطه انتصابات خاص بازرسی

- تاثیرگذاری بر دستمزد بازرسان خاص

- تاثیرگذاری بر حق الزحمه برای انتصابات خاص یا مشتریان ویژه

- بدعت گذاری در استفاده از شیوه های کاری جایگزین برای انتصابات خاص

کتاب نامه

- [۱] استاندارد ایران- ایزو- آی ای سی ۱۷۰۲۵: سال ۱۳۸۶، الزامات عمومی برای احراز صلاحیت آزمایشگاه های آزمون و کالیبراسیون
- [۲] استاندارد ایران- ایزو ۱۵۱۸۹: سال ۱۳۹۳، آزمایشگاه های پزشکی- الزامات کیفیت و صلاحیت
- [۳] استاندارد ایران- ایزو ۹۰۰۱: سال ۱۳۸۸، سیستم های مدیریت کیفیت- الزامات
- [۴] NACI-W01، دستورالعمل استفاده از گواهینامه و نماد تأیید صلاحیت ایران
- [5] IAF/ILAC A2 IAF/ILAC Multi-lateral mutual recognition arrangements (Arrangements): Requirements and procedures for evaluation of a single accreditation body
- [6] IAF/ILAC A5 IAF/ILAC Multi-lateral mutual recognition arrangements (Arrangements): Application of ISO/IEC 17011:2004
- [7] ILAC P8 ILAC Mutual recognition arrangement (Arrangement): Supplementary requirements and guidelines for the use of accreditation symbols and for claims of accreditation status by accredited laboratories and inspection bodies
- [8] ILAC P10 ILAC policy on traceability of measurement results
- [9] ILAC G24 Guidelines for the determination of calibration intervals of measuring instruments
- [10] www.ilac.org
- [11] www.naci.ir